

В.І. Філімонов, Н.В. Степанова, Г.І. Бессараб, А.І. Мирна

Самостійна робота студентів в контексті Болонського процесу

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: самостійна робота студентів, педагогічне навантаження.

Значне збільшення годин на самостійну роботу студентів під контролем викладача обумовлює необхідність належного забезпечення на кафедрах цього виду навчальної технології. Співвідношення викладач-студент повинно бути приведено до норм ЕС – 1:5 та в педагогічному навантаженні викладачів мають бути години для контролю самостійної роботи студента.

Самостоятельная работа студентов в контексте Болонского процесса

В.И. Филимонов, Н.В. Степанова, Г.И. Бессараб, А.И. Мирная

Значительное увеличение часов самостоятельной работы студентов под контролем преподавателя обуславливает необходимость должного обеспечения на кафедрах этого вида учебной технологии. Соотношение преподаватель-студент должно быть приведено к норме ЕС – 1:5 и в педагогическую нагрузку преподавателей необходимо включить часы контроля самостоятельной работы студентов.

Ключевые слова: самостоятельная работа студентов, педагогическая нагрузка.**Патология.** – 2009. – Т.6, №3. – С. 123-124**Students' independent Work in the Context of ECTS**

V.I. Filimonov, N.V. Stepanova, G.I. Bessarab, A.I. Myrnaya

Significant academic hour's increase of students' independent work under teacher's control causes the necessity of proper provision of this kind of teaching technology at the chairs. The proportion a teacher – a student should be normalized in such a way: EC – 1:5. Besides the hours for controlling students' independent work should be included into the teaching loading.

Key words: students' independent work, teaching loading.**Pathologia.** 2009; 6(3): 123-124

В Україні в контексті Болонського процесу велика увага надається впровадженню навчальної технології в системі ECTS (Європейська кредитно-трансферна система), яка є умовною одиницею виміру навчального навантаження та одиницею його застосування студентом. ECTS – це наріжний камінь реорганізації навчальних планів і програм. Основними принципами ECTS є те, що академічний рік складається з 60 залікових одиниць (кредитів), що дорівнюється 40 навчальним тижням, або 1600 обов'язковим годинам. При цьому відсутні сесії з днями підготовки та консультаціями до іспитів, **але посилюється самостійний вид навчальної діяльності** в годинах: все це самостійна і повсякденна, в рамках обов'язкових 24-28 годин, аудиторна діяльність.

Залікова одиниця ECTS містить всі види робіт студента: аудиторну, самостійну, підготовку до підсумкового контролю, участь і доповіді у конференціях, науковій роботі кафедри, написання статей і т. ін. Головною загальною тенденцією у розподілі годин навчального навантаження є **значне збільшення самостійної роботи студента, але під контролем викладача**. Головне те, що студент у ці навчальні години повинен навчитися з допомогою викладача застосовувати свої набуті теоретичні знання з дисципліни у вирішенні практичних завдань, а саме, **вміти** проводити дослідження тих чи інших фізіологічних функцій, проаналізувати отримані результати, обґрунтувати та зробити висновки, скласти план дослідження і т. ін.

Основними пунктами навчальної технології в системі ECTS є:

- *Індивідуальний навчальний план.
- *Значна частина самостійної роботи, що контролюється викладачем.
- *Об'єктивні методи оцінки успішності.
- *Прозора система шкал оцінок.
- *Структурований в кредитах навчальний план.
- *Модульна система навчання.
- *Рейтингова система оцінок за багатобальними шкалами.

Перехід від пасивних до активних форм навчання.

І якщо 1, 3, 4, 5, 6, 7 пункти цієї навчальної технології досить безболісно для студентів і викладачів кафедри вдалося впровадити, то 2 та 8 пункти вимагають ретельного обміркування та пошуку можливостей запровадження та забезпечення. Постають питання: «Як може контролювати самостійну роботу студентів викладач, якщо у його педагогічному навантаженні немає годин контролю самостійної роботи студентів?» На наш погляд у індивідуальному педагогічному навантаженні кожного викладача повинні бути ці години роботи і входити в загальний розклад робочих годин (лекцій, практичних занять) з виділенням аудиторії для проведення цього виду педагогічної праці, так як окрім спілкування студент-викладач під час самостійної роботи студент повинен оволодіти і практичними навичками(освоїти методики дослідження тих чи інших фізіологічних функцій на сучасному обладнанні, обстеження хворого та інше).

Друге суттєве питання: «Яке навантаження повинно бути у викладача і як його врахувати по годинах або по кількості студентів, і як при цьому враховувати навантаження по контролю самостійної роботи студента?» Відповідь на це запитання може бути дана тільки тоді, коли буде вирішено одне з тактичних завдань розвитку медичної освіти в Україні, а саме, встановлення співвідношення викладач-студент на рівні ЄС – 1:5. Саме тоді, на наш погляд, є сенс у збільшенні обсягу самостійної роботи студента (друге тактичне завдання розвитку медичної освіти в Україні), оскільки підвищиться рівень індивідуальної роботи викладача зі студентом, а це дозволить досягти гідного рівня ефективності навчання під час самостійної роботи.

Значні труднощі з організацією самостійної роботи на кафедрі виникають і у зв'язку з низькою оснащеністю сучасними засобами навчання. Матеріально-технічна база кафедри повинна бути значно удосконалена, тому що розроблені учбово-методичні матеріали для самостійної роботи студентів не можуть повністю забезпечити високу ефективність цього аспекту навчального процесу.

Щодо переходу від пасивних форм навчання до активних (пункт 8 навчальної технології ECTS), то він поступово приживається в нашому студентському та викладацькому середовищі. Рішення та складання ситуаційних задач, тестів, перегляд учбових фільмів, на

наш погляд, є хорошою формою активного навчання на нашій теоретичній кафедрі.

Таким чином, для забезпечення високої ефективності самостійної роботи студента співвідношення викладач-студент повинно бути приведено до норми ЄС – 1:5 та вирішено питання з виділенням окремих годин у педагогічному навантаженні і розкладі (лекції, практичні заняття) викладачів для контролю самостійної роботи студентів.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальна програма/
2. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаши, В.Д. Шинкарук та ін. – К. – Тернопіль, 2004. – 18 С.
3. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник/
4. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаши, В.Д. Шинкарук та ін.; за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 С.
5. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: Політехніка, 2003. – 200 С.
6. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 рр.)/ М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаши, В.Д. Шинкарук та ін.; За ред. В.Г. Кременя. – К. – Тернопіль, 2004. – 147 С.
7. Пидаев А.В., Передерий В.Г. Болонский процесс в Европе. Что это такое и нужен ли он Украине? Возможна ли интеграция медицинского образования Украины в Европейское образовательное пространство? – К., 2004. – 192 С.

Відомості про авторів:

Філімонов Володимир Іванович, д. мед. н., професор, зав. кафедрою фізіології людини Запорізького державного медичного університету.

Степанова Надія Володимирівна, к. мед. н., доцент кафедри фізіології людини ЗДМУ.

Бессараб Георгій Ігнатович, к. мед. н., доцент кафедри фізіології людини ЗДМУ.

Мирна Ангеліна Іванівна, к. мед. н., доцент кафедри фізіології людини ЗДМУ.

Адреса для листування:

Філімонов Володимир Іванович, 69035, м. Запоріжжя, пр. Маяковського, 26, ЗДМУ, кафедра фізіології людини.

Тел.: (0612) 34-25-51.